

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Variis Generibus, Causis, Atque Exitu Persecutionum,
Quas pij hoc in mundo peregrinantes patiuntur**

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

De persecutionibus Donatistarum in Africa. Cap. 37.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30324

DE VARIIS PIORVM

nis iam manibus ad suum habitaculum reductus. Quod dum Longobardi in regione habitantes positi omnes agnouissent, nequaquam vltius præsumpserunt catholica loca temerare. Hæc D. Gregorius. Ex quibus intelligitur Longobardos non modò eos qui adhuc gentilitatis erroribus implicati tenebantur, verumetiam illos, quos Arriana lues infecerat, Christianos catholicos, magnis semper odijs persecutos esse.

De persecutionibus Donatistarum in Aphrica.

CAPVT XXXVII.

ET hæcenus quidem de Arrianorum persecutionibus, quas idcirco Donatistarum aduersus Ecclesiæ motibus, hoc loco præposui, quòd & per imperatores ac reges actæ sint, & totum sic orbem terrarum concusserint, vt nulla penè prouincia, ab ijs libera fuisse videatur: Donati verò motus, intra Aphricæ fines, sese continuerunt. Denique Donatistæ ipsi non modò adiuuantibus, verum etiam reclamantibus principibus, tandem imitati sunt Arrianorum sæuitiam, quam iam præsidia Constantij Imperatoris armauerant. Certè Donati & Arrij tragœdiæ, si originem atque initia spectaueris, & vicinæ locis, & temporibus nõ admodum disiunctæ fuerunt. Si quidè in A Egypto Arrius, in Numidia verò (altero Aphricæ extremo) Donatus, turbarum seminaria posuere: ille in Alexandrina ecclesia, hic in Carthaginensi. Sed prius Donatiana tragœdia verborum dimicatione cœpit, armis verò posterius, solaque, vt dictum est in Aphrica, suum sparsit incendium. Ad hancigitur Aphricam diuexandam, licet Donatistis, Vandali Arriani successisse videantur, tamen de persecutionibus Donatistarum, ob eam quam reddimus causam, posterius dicendum esse putauimus. Et aliquando sanè isti, mansuetudinem simularunt, magisque ad sustinendam, pro sua parte fortiter, quam ad inferendam crudeliter persecutionem, parati esse videri cupierunt. Quin & illud apertè profitebantur, sæuire se nolle, & sibi de iustitia blandiebantur, hoc nomine, quòd persecutionem non inferrent ipsi, sed illatam pærentur. Videlicet quia scriptum legerant: Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Quibus respondens August. Sæuire, inquit, vos nolle dicitis, ego non posse arbitror: Nulla bestia si neminem vulneret, propterea mansueta

sueta dicitur, quia dentes & unguis non habet. Hosigitur quando & in quibus habere cœperunt, tum clarissime demonstrarunt, quid & prius in votis haberent, cum mitius agere viderentur. Namque illorum furor (Augustino teste) occupauit Africam totam, nec prædicari à Catholicis veritatem, contra suum errorem patiebatur, violentis aggressionibus, latrocinationibus, itinerum obsidionibus, rapinis, ignibus, cædibus, multa vastantes, cuncta terrentes. An non sacris saltem ædibus & rebus pepercerunt? minimè verò: à quibus, vt auctor est Optatus Mileuitanus, cum ampulla chrisimatis per fenestram vt frangeretur esset abiecta, ea tamen tanquam angelica cepta manu, illæsa & integra inter saxa consedit, nec sibi ab ipsarum ecclesiarum temperarunt incendijs, nec defuere qui in flammis ipsas Dominicos codices iniicerent. An non sacerdotalis saltem ordinis habuerationem? ne id quidem, imo verò hunc ordinem præ cæteris, grauissimis sunt odijs persequuti. Nam priusquam leges imperiales quibus coercerentur, venissent in Africam, insidias in itineribus episcopis catholicis tetenderunt: vsque adeò vt sibi propterea in via pedum errorem D. Augustinus aliquando profuisse gratularetur, cum euēnit, vt in quodam biuio falleretur, & non iret per eum locum vbi transitum eius operiens, Donatistarū manus armata subsederat. Quos autem episcopos aut clericos comprehendere potuerunt, hos plagis immanissimis affecerunt. Presbyterū quendam, quòd libera voluntate vnitatem catholicæ cōmunionis elegerat, suis ex ædibus raptum, & pro arbitratu immaniter cæsum, burda (vt loquitur Aug.) vestitum, cum quibusdam dolendum, quibusdam irridendum, in pompa sui facinoris ostentassent, abductum inde quo voluerunt, vix post dies duodecim dimiserunt: Quorundam per hos & oculi extincti sunt, atque episcopi cuiuspiam manus & lingua præcisa est, nonnulli etiam trucidati sunt. In Donatistarum igitur persecutione multa catholici, sed maximè episcopi & clerici, horrenda & dura perpessi sunt, vt hinc liceat eodem spiritu agi hæreticos & gentiles agnoscere. Siquidē & gentiliū potestatum furor in electissima quæq; Christi membra sæuiebat, maximeque (vt Leo testis est) eos impetebat, qui sacerdotalis ordinis esse videbantur. Nec verò desiderari in illis potuit ingeniosa crudelitas, cum in oculos extinguendos,

*Lib. 3. cōtra
Iulianū, ca. 1*

*Lib. 2. cōtra
Parmenianū*

*Enchiridij,
cap. 17.*

*Aug. lib. 3.
contra epist.
Parmenia-
ni, cap. 6.*

*Lib. 2. con-
tra literas
Petiliani Do-
natistæ.
cap. 83.*

*Cap. 88. lib.
2. contra li-
teras Peti-
lia.*

*August. epi-
stola 50.*

guendos, calcem misto aceto, incredibili excogitatione sce-
leris immitterent. Quin & Membresitano cuidam Saluio,
qui se ab ijs paululum, in ipso tamen communi Donatista-
rum schismate diuiserat, tantas Abitinenses plagas & con-
tumelias intulerunt, vt eius ceruici etiam mortuorum canum
cadauera colligarent. Et Tuscorum quidem Tyrannorum
hæc commemoratur antiqua crudelitas, vt mortua viuus, sed
humana tamen humanis corpora coniungeret, canina vero
humanis, & hæc episcopalibus membris, nescio vtrum quis-
quam se vel audisse vnquam vel legisse meminisset. Quis au-
tem (ait August. ipso alloquens) enarrare possit omnia, que
nulla amicitia iudicum, aut aliquarum potestatum quisque
vbi potuerit, in locis vestris propria dominatione commit-
tatis? Quis vestrum in plebibus vestris non aliquid tale, vel
à prioribus comperit, vel ipse expertus est? Nonne apud
Hypponem, vbi ego sum, non desunt qui meminerint Fau-
stinum vestrum regni sui tempore præcepisse, quoniam ca-
tholicorum ibi paucitas erat, vt nullus eis panem coqueret,
ita vt cuiusdam diaconi nostri furnarius inquilinus, domini
sui panem incoctum abiecerit, eique nulla exilij lege dam-
nato, communicationem non solum in ciuitate Romana,
sed etiam in patria sua, nec solum in patria sua, sed etiam in
domo sua negauerit? Quid nuper, quod ipse adhuc lugeo,
nonne Crispinus vester Chalamensis, cum emisset possessio-
nem, & hoc Emphyteuticam, non dubitauit in fundo catho-
licorum imperatorum, quorum legibus nec in ciuitatibus
esse iussi estis, vno terroris impetu octoginta ferme animas,
miserabili gemitu mussitantes, rebaptizando submergere?
Denique cum eorum (vt idem testis est August.) vetus esset
illa malitia, vt sæuissent fustibus, postea mirifice profecerunt.
Namque inter vinolenta conuiuia, & cum fœminis maritos
non habentibus, sed liberam comitandi, vagandi, iocandi, bi-
bendi, pernoctandi licentiam, non solum fustes tornare, sed
etiam ferrum vibrare, & fundas circumagere didicerunt. His
igitur fiebat illorum artibus, vt contra eorum insidias aper-
tissimaque latrocinia, vix vllæ ecclesiæ possent esse securæ,
vix vlla via tuta, qua iter agerent ij præsertim, qui aduersum
eorum rabiem pacem catholicam prædicarent. Sed opera-
pretium est de hisce Donatistarum furoribus ipsum audire
Optatum Mileuitanum. Is enim libro cōtra Parmenianum
secundo

secundò, vt ostenderet Donati partem cruētis semper mor-
 fibus pastam (quod illi catholicis propter imperatorum le-
 ges alioqui moderatissimas falsò tribuebant) rabidum illo-
 rum furorem à principio commemorat, impietatemque re-
 texit. Igitur simulatque Iulianus apostata imperium arri-
 puit, atque ex famulo Dei, ministrum se esse inimici palam
 demonstrauit, hunc Donatistæ magna spe recuperandæ li-
 bertatis adierunt. Hunc præcipuè rogastis, ait Optatus, vt
 reuerti possētis: quas preces, si vos negatis misisse, nos legi-
 mus, nec difficultatem præbuit quem rogastis: ire præcepit
 pro voto suo, quos intellexerat ad disturbādā pacem cum
 furore esse vêturos, erubescite si vllus est pudor. Eadem voce
 libertas vobis est reddita, qua voce idolorum patefieri iussa
 sunt templa. Eisdem penè momentis vester furor in Aphri-
 cam reuertitur, quibus diabolus de suis carceribus relaxa-
 tur. Venistis rabidi, venistis irati, membra laniantes ecclesiæ,
 subtiles in seductionibus, in cædibus immanes, filios pacis ad
 bella prouocantes. De sedibus suis multos fecistis extorres,
 cum conducta manu venientes Basilicas inuasistis. Multi ex
 numero vestro, per loca plurima (quæ sub nominibus dicere
 longum est) cruentas operati sunt cædes, & tam atroces, vt
 de talibus factis ab illius temporis iudicibus relatio mitte-
 retur. Sed interuenit & occurrit iudicium Dei, vt ille qui
 vos iam dudum redire iusserat, imperator prophanus & sa-
 crilegus moreretur, qui persecutionem vobis prouocanti-
 bus, iam miserat aut mittere disponebat. Operata est apud
 loca supradicta in catholicos trucidatio. Memoramini per
 loca singula qui fuerint vestri discursus. Nónne de numero
 vestro fuerunt Fœlix Diabensis, Ianuarius flamen Pisten-
 sis, & ceteri qui tota celeritate cucurrerunt ad castellum Le-
 mellense? Vbi cum contra importunitatem suam viderent
 Basilicā clausam, præsentis iusserunt comites suos vt ascen-
 derent culmina, nudarent tecta, iactarent tegulas. Imperia
 eorum sine mora impleta sunt, & cum altare defenderent
 diaconi catholici, regulis cruentati sunt, duo occisi sunt. Pri-
 mus filius Ianuarij, & Donatus filius Mini, vrgentibus &
 præsentibus coepiscopis vestris supra memoratis: vt sine
 dubio de vobis dictum sit: Veloces pedes eorum ad effun-
 dendum sanguinem. De qua re Primosus episcopus catholi-
 cus, loci supra memorati, in concilio vestro apud Thenessi-

*Optatus Mi-
 leuitanus.*

L. nam

DE VARIIS PIORVM

nam ciuitatem questus est, & querelas eius dissimulanter au-
distis. Ecce à vobis factum est quod dixisti, Ecclesiam non
esse, quæ cruentis moribus pascitur, & aliud sunt milites
missi, aliud episcopi ordinati. Quod contra nos inuidiosè
loquimini, ab alijs factum est, nō a nobis. Quod dicitis non
debuisset fieri, vos fecistis. Commemorastis & beatum Pau-
lum dixisse, Sine ruga & sine sorde ecclesiam esse debere.
Episcopis vestris iubentibus atque præsentibus, super altare
catholici diaconi occisi sunt. Similiter & apud Carpos non
tibi videntur inexpressibiles sordes? In Mauritaniæ ciuitati-
bus, vobis instatibus quassatio populi facta est. Mortui sunt
in utero matrum qui fuerant nascituri. Non tibi videtur ru-
ga, quæ non potest satisfactionibus tendi aut explanari?
Quid tale à nobis admissum est? Nos expectamus vindic-
cem Deum. Et inuidiā facitis Macario, qui si aliquid asperè
fecit pro vnitatem, leue videri poterit, dum vos pro dissen-
sione, tanta mala, acerba, cruenta, & hostilia feceritis. Quid
commemorem Thipasam Cæsariensis Mauritaniæ ciuita-
tem? ad quam de Numidia Urbanus Formensis & Fœlix
Idicrensis, duæ facultæ incensæ liuoribus cucurrerunt: qui &
eorum in pace positorum animos perturbantes, nonnullo-
rum officialium & fauore & furore iuuante, & Athenio
præsidente præsentem cum signis, catholica frequentia exturbata
& cruentata, de sedibus suis expulsa est, lacerati sunt viri,
tractæ sunt matrone, infantes necati, abacti sunt partus. Ecce
vestra ecclesia episcopis ducibus, cruentis moribus pasta
est. Post hoc etiam illud addidisti: Quantum vult consumat
edacitas vulturum, tamē maior est numerus columbarum:
vbi est quod vulgò dicitur, Memoriam custodem habere
oportet mendacem? Oblitus es quod paulò ante dixisti, Ec-
clesiam vnā columbam in Canticis canticorum dictam: si
vna est apud vos ecclesia, vna est columba. Quid est quod di-
cere voluisti, Numerus maior est columbarum? Et quod
vobis leue videtur facinus immane commissum, vt omnia
sacrosancta, supra memorati vestri episcopi violarent, iusse-
runt Eucharistiam canibus fundi, non sine signo diuini iu-
dicij, nam iidem canes accēsi rabie, ipsos dominos suos quasi
latrones, sancti corporis reos, dente vindice tanquam igno-
tos, & inimicos lanauerunt. Ampullam quoque chrismatis
per fenestram vt frangerent, iactauerunt. Et cum casum
adiuua-

adiuaret abiecto, non defuit manus angelica, quæ ampul-
lam spirituali subuexione deduceret, proiecta casum sentire
non potuit, Deo imminente, illæsa inter saxa confedit. Et
possent ista non fieri, si mandata Christi in memoria habe-
retis, qui ait: Ne dederitis sanctum canibus, ne conculcent
pedibus suis eas, & conuersi elidant vos. Quid tale ab ope-
rarijs vnitatis fieri potuit? vnde nobis catholicis vanam in-
uidiam facere laboratis. Inde reuertetes Vrbanus Formen-
sis & Fœlix Idicensis inuenerunt matres, quas ex castimo-
nialibus fecerunt mulieres. Ecce quales, frater Parmeniane,
Episcopos celas: & cum pro tuis erubescere debueras, Ca-
tholicos innocentes accusas. Interea supra memoratus Fœ-
lix inter crimina sua, & facinora nephanda, ab eo compres-
sam puellam, cui mitram ipse imposuerat, à qua paulo ante
Pater vocabatur, nephariè incestare minimè dubitauit. Et
quasi de peccato sanctior fieret, inde velociter properauit.
Hæc Optatus Lib. 2. Sec accipe etiam pauca quædam ex ter-
tio. Cum Bagaiensem ciuitatem Paulus & Macarius proxi-
marent, (qui videlicet ad vnitatem hortarentur) tum alter
Donatus eiusdem Ciuitatis Episcopus, impedimentum vni-
tati & obicem venientibus supra memoratis, opponere cu-
piens: precones per vicina loca & per omnes nundinas mi-
sit, circumcelliones, Agonisticos nuncupans: ad prædictum
locum vt concurrerent, inuitauit. Et eorum eo tempore
concurfus est flagitatus, quorum dementia paulò ante ab
ipsis episcopis impiè videbatur esse succensa. Nam cum hu-
iusmodi hominum genus, ante vnitatem per loca singula
vagarentur: cum Maxido & Fasir, ab ipsis insanientibus,
sanctorum duces appellarentur. Nulli licuit securum esse in
possessionibus suis, debitorū chirographa amiserant vires,
nullius creditor illo tempore exigendi habuit libertatem,
terrebantur omnes literis eorum, qui se sanctorum duces
fuisse iactitabant: & si in obtemperando eorum iussionibus
tardaretur, aduolabat subito multitudo insana, & præce-
dente terrore, creditores periculis vallabantur. Et qui pro
præstitis suis rogari meruerant, metu mortis humiles, im-
pellebantur in preces, festinabat vnusquisque debita etiam
maxima perdere, & lucrum computabatur, euasisse ab eo-
rum iniurijs. Etiam itinera non poterāt esse tutissima, quot
domini de vehiculis suis excussi, ante mancipia sua domino-

DE VARIIS PIORVM

rum locis sedentia, seruiliter cucurrerunt? Illorum iudicio & imperio, inter dominos & seruos conditio mutabatur. Et postea: Furebant illic, ait, vocatorum infinita milia populorum: pro quibus & annonam competentem, constat fuisse preparatam. De Basilica, quasi publica fecerunt horrea, expectantes vt venirent, in quos furorem suum exercere potuissent. Donatistarum igitur, siue circumcellionum humanitatem, sat opinor modo perspicimus. Quos licet aliquando tandem catholicorum principum arma & leges represserint: tamen & Magni Gregorij ætate sic eorum creuit audacia, vt non solum de suis ecclesijs eijcerent catholicę fidei sacerdotes, verumetiam rebaptizarent eos, quos vera confessione aqua regenerationis abluerat.

*Gregor. lib.
3. Registri,
epistola 32.
35. & 63. ad
Mauritium
Imperatorē.*

De persecutionibus Eutichianorum.

CAPVT XXXVIII.

Quid verò Eutichiani? non illi saltem continerent manus tanto duce Archimandrita? At ne isti quidem feritate ac violentia caruerunt. Nam Synodo Ephesi coacta, quę secunda Ephesina fuit, cum hæreseos contagione, vim ad cogendum, pœnis inflictis coniunxerunt: plurimos enim episcopos (teste ipso Leone Pontifice) qui oblatam hæresim constanter respuerat, sedibus suis pulsos, ad exilia deportarunt, eorumque in locum alios substituere. Quamobrem Leo ille sanctissimus, iure meritoque Ephesinum illud concilium, non iudicium, sed latrocinium appellauit. Vbi primates ipsi ad infringendam catholicam fidem, & ad execrabilem hæresim roborandam; alios, inquit, priuilegio honoris exuerint, alios consortio impietatis infecerint, sæuiores profecto in eos, quos persuadendo ab innocentia separabant, quàm illos quos beatos confessores persequendo faciebant. Sanè ad impiam subscriptionem, quantam vim adhibuerint, testantur quorūdam in Synodo Calcedonensi grauium episcoporum voces: è quibus Achatius vnus, episcopus Ariarathiræ, palam testificatus sic est: purę chartę subscripsimus compulsi, & multa vt id faceremus mala perpessi. Omnino, inquam, per potentiam oppressi tandem subnotauimus, vsque ad vesperum tenuerunt in ecclesia ipsa conclusos, & nec ægrotantes quidē nos quietem capere permiserunt aut recedere, vt aliquantulum nos
recol-

*Vide Bre-
uiarium S.
Liberati,
cap. 12.*